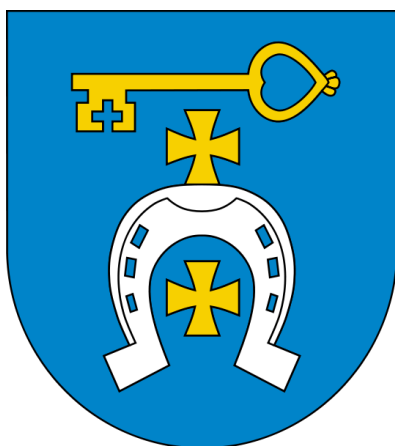

Załącznik do Uchwały Nr XXVI/12/2014
Rady Gminy Kluczewsko
z dnia 29 maja 2014 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko na lata 2014-2020

Gmina Kluczewsko

Kwiecień 2014 rok

Spis treści

<u>Rozdział I Cel i proces tworzenia strategii</u>	4
1.1. Przesłanki i podstawy tworzenia strategii	4
1.2. Proces powstawania GSRPS	8
1.3. Określenie horyzontu czasowego strategii	8
1.4. Osoby biorące udział w opracowaniu strategii	9
<u>Rozdział II Charakterystyka Gminy</u>	10
2.1. Podstawowe informacje o gminie	10
2.1.1. Położenie geograficzne	10
2.1.2. Demografia	11
- struktura wiekowa mieszkańców	11
- wykształcenie	12
- aktywność zawodowa mieszkańców	13
2.1.3. Dominująca aktywność gospodarcza.	13
2.2. System pomocy społecznej w gminie	14
2.2.1. Instytucje zajmujące się pomocą społeczną	14
2.2.2. Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną w gminie Kluczewsko	15
- ubóstwo	16
- bezrobocie	17
- długotrwała choroba, niepełnosprawność	18
- potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietności)	19
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	20
- problemy alkoholowe	21
2.2.3. Dotychczasowe formy pomocy i świadczeń	22
2.3. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja	25
2.3.1. Analiza obszarów polityki społecznej:	25
- kwestia mieszkaniowa	25
- system opieki zdrowotnej	26
- edukacja i opieka nad dzieckiem	26
- system opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	26
- rynek pracy i zatrudnienie	27
- bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne	28
- ośrodki kultury i sportu	28
- organizacje pozarządowe	28
- infrastruktura socjalna	29
2.3.2. Katalog zidentyfikowanych problemów społecznych w gminie	30

2.3.3. Hierarchizacja problemów społecznych uznanych za dominujące	30
2.4. Strategiczne kierunki rozwoju gminy Kluczewsko	31
2.4.1. Informacje o kompleksowej strategii rozwoju gminy	31
2.4.2. Podstawowe kierunki rozwoju zapisane w kompleksowej strategii rozwoju	31
2.5. Kapitał społeczny gminy	31
2.5.1. Inwentaryzacja mocnych i słabych stron gminy	32
2.5.2. Określenie poziomu integracji społecznej oraz pożądanego stanu w tym zakresie	35
<u>Rozdział III Kierunki rozwoju Gminy</u>	36
3.1. Wizja	36
3.1.1. Wizja rozwoju gminy w perspektywie czasowej (10-15 lat)	36
3.2. Cele	37
3.2.1. Sformułowanie celów głównych oraz sposobów ich osiągnięcia	37
3.2.2. Cele szczegółowe(kierunki działań, zadania strategiczne itp.)	38
3.3. Źródła finansowania	46
<u>Rozdział IV Zarządzanie realizacją strategii</u>	47
4.1. Określenie osób odpowiedzialnych za koordynację realizacji strategii	47
4.2. Wskazanie sposobów i częstotliwości dokonywania oceny stopnia realizacji strategii	47
4.3. Wskazanie osób i sposobów dokonywania zmian strategii	48
Spis tabel	49

Rozdział I

Cel i proces tworzenia strategii

1.1 Przesłanki i podstawy tworzenia strategii

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek „opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to usystematyzowana, długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osoby dotknięte wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym zadaniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców gminy dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej.

Strategia ma być dokumentem wspierającym realizację polityki społecznej czyli działań władz samorządowych w celu kształtowania warunków życia ludności, stosunków międzyludzkich i ogólnych warunków rozwoju oraz łączenie i godzenie rozbieżnych interesów różnych grup społecznych. Polityka społeczna opiera się na określonych zasadach, którymi powinny się kierować podmioty polityki społecznej w realizacji jej celów. Podstawowe zasady to:

- zasada samopomocy - czyli wzajemnej pomocy ludzi zmagających się z podobnymi problemami oraz pomoc silniejszych dla słabszych;
- zasada solidarności społecznej – czyli wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw;
- zasada dobra wspólnego – czyli uwzględnienie interesów wszystkich obywateli i poszukiwanie kompromisów przy interesach sprzecznych;
- zasada samorządności – czyli taka organizacja życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących

instytucjach społecznych i tworzenie nowych instytucji w celu zaspokojenia potrzeb i realizacji interesów;

zasada partycypacji – czyli zapewnienia jednostkom i grupom pełnej realizacji swoich ról społecznych i zajęcie równoprawnego z innymi miejsca w społeczeństwie;

zasada przezorności – czyli jednostka sama powinna odpowiadać za własną przyszłość a nie liczyć tylko na świadczenie ze strony społeczeństwa;

zasada pomocniczości – czyli przyjęcie określonego porządku w jakim jednostka dostaje wsparcie, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb (rodzina, społeczność lokalna, państwo);

zasada wielosektorowości – czyli funkcjonowanie w zakresie polityki społecznej zarówno podmiotów publicznych jak i organizacji pozarządowych oraz instytucji rynkowych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych wyznacza trwałe wzory działań społecznych podejmowanych w celu poprawy występujących w społeczności negatywnych zjawisk. Przygotowując te wzory nie można zapomnieć o wartości podstawowej dla społeczeństwa jaką jest jednostka i jej najmniejsza forma organizacji czyli rodzina. Wspieranie rodziny i jednostki jest fundamentalną zasadą organizacji polityki społecznej w gminie.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć będzie jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej na terenie Gminy Kluczewsko w latach 2014 -2020. Niniejsze opracowanie stanowi zaktualizowaną kontynuację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko na lata 2009 – 2013. Aktualizacja dokumentu była konieczna ze względu na dynamiczne zmiany zachodzące w sytuacji ekonomiczno- społecznej kraju, gminy.

Opracowując niniejszy dokument korzystano z innych krajowych aktów prawnych, a w szczególności :

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721, z późn. zm.)

- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r., Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011r., Nr 149, poz. 887 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 674 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r., Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 94, poz. 651, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 71, poz. 734, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2006 r., Nr 139, poz. 992 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2012 r., poz. 354 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 594)

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2009 roku Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U z 1964 r., Nr 9, poz. 59, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (tj. Dz. U. z 2005 roku Nr 31, poz. 266, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U. z 2010 r., Nr 33, poz. 178, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz.U. z 2011 r., Nr 112, poz. 654, z późn. zm.)

Opracowując lokalną strategię rozwiązywania problemów społecznych , uwzględniono inne dokumenty programowe pozostające na poziomie kraju, województwa czy powiatu, których skutki dotyczą również mieszkańców naszej gminy. W głównej mierze będą to:

- Strategia Rozwoju Gminy Kluczewsko, opracowana w kwietniu 2000r.,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu włoszczowskiego na lata 2008 – 2015,
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego z 2000r. , zaktualizowana do 2020r.,
- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności) – dokument określa cele, priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych, tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty Europejskiej na lata 2007-2013,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu Społecznemu 2020,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015 .

1.2. Proces powstawania GSRPS

Prace nad analizą problemów społecznych Gminy Kluczewsko i sposobami ich rozwiązywania prowadzone były na dwóch płaszczyznach.

Pierwsza płaszczyzna to analiza problemów społecznych z punktu widzenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jako jednostki organizacyjnej gminy odpowiedzialnej za realizację zadań gminy z zakresu pomocy społecznej. Analiza problemów została przeprowadzona w oparciu o rodzaje i zakres wsparcia jakie udziela Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieszkańcom gminy oraz w oparciu o analizę wywiadów środowiskowych. Analiza ta pozwoliła wypracować cele i działania dotyczące rozwiązywania problemów mieszkańców – klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Druga płaszczyzna to warsztaty, na których wypracowano materiały aktualizujące Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych. W warsztatach wzięło udział osiemnaście osób reprezentujących społeczeństwo gminy. Na pierwszym warsztacie dokonano analizy problemów społecznych występujących na terenie gminy i przyczyn ich powstawania. Praca grup roboczych na drugim warsztacie pozwoliła wypracować cele strategiczne i operacyjne strategii.

Konsultacje i warsztaty z mieszkańcami i lokalnymi liderami pozwoliły na stworzenie dokumentu, który szerzej diagnozuje problemy społeczne mieszkańców i przyjmuje plan ich rozwiązywania.

1.3. Określenie horyzontu czasowego strategii

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko jest kontynuacją dokumentu sporządzonego na lata 2009 – 2013. Określa ona kierunki i zadania na lata 2014 -2020, co daje 7 lat na realizację przyjętych działań oraz ułatwi formułowanie zadań gminy, szczególnie przy pozyskiwaniu funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

1.4. Osoby biorące udział w opracowaniu strategii

W warsztatach uczestniczyło 18 osób, byli to przedstawiciele reprezentujący środowiska i organizacje funkcjonujące w lokalnej społeczności. tj. radni, sołtysi, pracownicy Urzędu Gminy, komisji ds. przeciwdziałania alkoholizmowi, pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS), przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy tj. szkół, Gminnego Ośrodka Zdrowia (GOZ), Komendy Powiatowej Policji, ksiądz, przedstawiciel Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), koła terenowego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów (ZERiI), klubu sportowego.

Rozdział II

Charakterystyka Gminy

2.1. Podstawowe informacje o gminie

2.1.1. Położenie geograficzne

Gmina Kluczewsko położona jest w zachodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie włoszczowskim. Od południa graniczy z Gminą Włoszczowa, od wschodu z Gminą Krasocin, od zachodu z Gminą Wielgomłyny i Gminą Żytno w województwie łódzkim, a od północy z Gminą Przedbórz również w województwie łódzkim. Północna i zachodnia granica Gminy stanowi jednocześnie granicę powiatu i granicę województwa świętokrzyskiego. Gmina położona jest w odległości 9 km od Włoszczowy, 55 km od Kielc, 76 km od Częstochowy, oraz 60 km od Piotrkowa Trybunalskiego i 45 km od Radomska.

Gmina Kluczewsko położona jest w dorzeczu rzeki Pilica, która przepływa przez Gminę z południa na północ i stanowi zachodnią granicę Gminy. Przez środek Gminy ze wschodu na zachód przepływa rzeka Czarna, która jest prawobrzeżnym dopływem Pilicy. Gmina zajmuje powierzchnię 137 km², w jej skład wchodzi 27 sołectw:

Bobrowniki, Bobrowska Wola, Boża Wola, Brzeście, Ciemiętniki, Dobromierz, Jakubowice, Januszewice, Jeżowiec, Kluczewsko, Kluczewsko- Osiedle Łokietka, Kolonia Bobrowska Wola, Kolonia Mrowina, Kolonia Pilczyca, Komorniki, Komparzów, Łapczyzna Wola, Miedziana Góra, Mrowina, Nowiny, Pilczyca, Praczka, Rączki, Rzewuszyce, Stanowiska, Zalesie, Zmarłe.

Pod względem geograficznym Gmina leży w obrębie wyżyny Środkowo - Małopolskiej. Obszar jej stanowi Niecek Włoszczowską, która leży po obu stronach Pilicy. Według ukształtowania i budowy powierzchni jest to misa o płaskim dnie i uniesionych brzegach. Kredowe podłoże pokrywają czwartorzędowe piaski przewiane w wydmy, pomiędzy którymi występują tereny podmokłe - bagienne i zatorfione. Rejon Gminy wyróżnia się naturalną rzeźbą, nieznacznymi deniwelacjami panowaniem rozległych równin. Całość urozmaicają jedynie liczne wały wydymowe powstałe z przewianych piasków plejstocenijskich.

Północno -wschodnia część Gminy leży w obrębie osłony mezozoicznej Gór Świętokrzyskich- Pasma Przedborsko- Małogoskie i tu rzeźba terenu jest urozmaicona. Wysokości wapiennych pagórków dochodzą do 330m n.p.m.

Różnorodne cechy środowiska przyrodniczego to przede wszystkim przepływające rzeki Pilica i Czarna, kompleksy lasów, zabytki i czystość powietrza oraz położenia na obszarze chronionego krajobrazu. W roku 1988 utworzony został Przedborski Park Krajobrazowy, który funkcjonuje w ramach Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych. Chroni on najcenniejsze przyrodniczo fragmenty pasma Przedborsko-Małogoskiego stanowiącego centralną część parku. O atrakcyjności Przedborskiego Parku Krajobrazowego decydują: malowniczość i różnorodność krajobrazu, obecność wielu punktów widokowych, korzystne warunki bioklimatyczne dzięki obfitości lasów oraz czystych wód powierzchniowych, bogata fauna i flora, ustronność położenia oraz przewaga tradycyjności form gospodarki rolnej. Zadaniem Parku jest zachowanie jego walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Stworzenie systemu przyczyniania się do skutecznej ochrony najcenniejszych rezerwatów i pomników przyrody oraz udostępnienia terenu dla turystyki ekologicznej.

- struktura gruntów

Powierzchnia Gminy ogółem wynosi 13.764 ha. Gospodarstwa rolne na terenie Gminy są rozdrobnione. Ogółem funkcjonuje ok. 900 gospodarstw rolnych, które posiadają 8.330 ha, w tym 5.946 ha użytków rolnych (4.193 ha gruntów ornych) i 2.291 ha lasów i gruntów leśnych. Gmina ma typowo rolniczy charakter. Podstawą do takiego stwierdzenia jest analiza udziału użytków rolnych w ogólnej powierzchni Gminy.

2.1.2 Demografia

- struktura wiekowa mieszkańców

Gminę Kluczewsko zamieszkuje 5 331 mieszkańców (stan na 31.12.2013r .).
Struktura wiekowa ludności Gminy Kluczewsko przedstawia się następująco:

Tabela 1. Liczba ludności wg wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego

Grupa wiekowa	Lata			
	2010	2011	2012	2013
Ogółem mieszkańców	5376	5371	5368	5331
Wiek przedprodukcyjny (0-18)	1178	1125	1097	1061
Wiek produkcyjny (18-60/65)	3325	3350	3360	3275
Wiek poprodukcyjny (powyżej 60-65)	873	896	911	995

Z powyższych danych wynika, że najliczniejszą kategorię mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym, a najmniejszą w wieku poprodukcyjnym. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią 61,43% ogółu społeczności gminy, w wieku przedprodukcyjnym zaledwie 19,90%, a osoby w wieku poprodukcyjnym 18,66%.

Oznacza to, iż Gminę Kluczewsko można uznać za Gminę ludzi młodych. Należy jednak zauważyć, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale wzrasta, natomiast w wieku przedprodukcyjnym maleje.

Struktura demograficzna ludności w gminie Kluczewsko jest niekorzystna. Zaznacza się ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego oraz niskie saldo migracji, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa. Niekorzystnie zaznacza się również struktura płci – stale i znacznie zwiększający się udział mężczyzn.

- wykształcenie

Cechą charakteryzującą mieszkańców danego regionu i ważną w procesie rozwoju gospodarczego jest poziom wykształcenia mieszkańców. Od poziomu wykształcenia mieszkańców danego obszaru zależy również wielkość bezrobocia na jej obszarze.

Tabela 2. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Kluczewsko.

wykształcenie	ogółem	wyższe	policealne	średnie	zasadnicze	podstawowe	podstawowe niepełne	nieokreślone
Wiek								
ogółem	4270	134	54	617	1109	1943	390	23
19 lat i mniej	599	-	-	44	55	442	55	3
20-29	751	54	13	259	295	124	4	2
30-39	649	33	13	120	359	112	6	6
40-49	666	19	9	110	270	238	15	5
50-59	508	18	8	48	90	335	9	-
60-64	237	6	7	13	22	161	25	3
65 i więcej	859	4	4	23	18	531	275	4
Mężczyźni	2181	47	10	246	711	1011	146	10
Kobiety	2089	87	44	371	398	932	244	13

Przedstawiona powyżej tabela przedstawia dane dotyczące poziomu wykształcenia mieszkańców Gminy Kluczewsko na dzień 31.12.2002r. (dane ze spisu powszechnego). Wynika z niej, że na 4.270 mieszkańców w wieku od 13 lat do 65 i więcej 134 osoby czyli ok. 3,14% stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, 54 osoby tj. 1,26% z wykształceniem policealnym, 617 osób tj. 14,45% z wykształceniem średnim, 1.109 osób tj. 26% z wykształceniem zawodowym. Najliczniejszą grupę, bo aż 1.501 osób tj. 35,15%

stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym .Należy zwrócić uwagę, że w każdej z tych grup były osoby nadal podnoszące swoje wykształcenie.

Obecnie nadal obserwuje się wzrost wykształcenia osób z terenu gminy Kluczewsko, coraz więcej osób podejmuje naukę na studiach lub podnosi swoje wykształcenie w liceach i technikach dla pracujących. Praktycznie jest niewiele osób, które zakończyły naukę na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjalnej, średniej czy też zawodowej. Jest to bardzo pozytywne zjawisko, gwarantujące wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców a co za tym idzie wzrost świadomości społecznej miejscowej ludności oraz poprawę ich sytuacji na rynku pracy, większą możliwość znalezienia lepiej płatnej pracy.

- aktywność zawodowa mieszkańców

Mieszkańcy naszej gminy w zdecydowanej większości zatrudnieni są we własnych gospodarstwach rolnych, niewielka część osób pracuje w zakładach na terenie gminy, więcej na terenie okolicznych miast Przedbórz, Włoszczowa. Wiele jest jednak osób prowadzących działalność gospodarczą lub tam zatrudnionych wykonujących usługi budowlane. Na 3.275 osób w wieku aktywności zawodowej 421 osób czyli ok. 12,85% jest zarejestrowanych w PUP jako bezrobotni co nie oznacza, że wszyscy z nich nie pracują, ponieważ część z nich pracuje w niewielkich gospodarstwach rolnych o pow. poniżej 1 ha przeliczeniowego a niektórzy pracują nielegalnie. Jest też grupa osób niepracujących, nie zarejestrowanych w PUP są to przeważnie kobiety zajmujące się prowadzeniem gospodarstwa domowego, zgłoszone do ubezpieczeń zdrowotnych przy współmałżonku.

2.1.3 Dominująca aktywność gospodarcza.

Rolnictwo pełni wiodącą funkcję w gminie Kluczewsko i prawdopodobnie w perspektywie nadal tak pozostanie. Rolnictwo w naszej gminie to sektor gospodarki indywidualnej, w którym opłacalność produkcji jest niska. Dobrze rozwinięta jest uprawa zbóż i ziemniaków. Mało jest gleb bardzo dobrych i dobrych, przeważają gleby w klasie VI, natomiast brak gleb w kl. I, II, bardzo mało w kl. III. Najkorzystniejsze warunki rozwoju występują na terenie miejscowości Komparzów, Kluczewsko, Jakubowice, Januszewice, natomiast niekorzystne w miejscowościach Bobrowska Wola, Kol. Bobrowska Wola, Mrowina, Rączki, Jeżowiec, Zalesie, Boża Wola, Stanowiska. Średnia wielkość gospodarstw rolnych wynosi ok. 9,30 ha. W gospodarstwach o takim areale, prowadzących gospodarkę wielokierunkową, funkcjonujących w warunkach gospodarki rynkowej opłacalność produkcji

jest zbyt mała, przez co nie są w stanie stosować nowoczesnych technologii produkcji, odpowiedniego nawożenia, właściwej ochrony roślin . Kluczewsko jest gminą typowo rolniczą posiadającą duże walory do dodatkowej funkcji jaką jest turystyka.

Główną przesłanką rozwoju gminy Kluczewsko pozostaje więc połączenie funkcji produkcji rolnej w wybranych kierunkach z rozwinięciem usług otoczenia rolnictwa, drobnej przedsiębiorczości oraz rekreacji i agroturystyki przy poprawie stanu infrastruktury technicznej i społecznej.

2.2. System pomocy społecznej w gminie

2.2.1 Instytucje zajmujące się pomocą społeczną

Na terenie gminy Kluczewsko od 1990 roku działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku (GOPS), który jest jednostką organizacyjną , budżetowo podległą Gminie Kluczewsko. Ośrodek realizuje zadania własne i zlecone gminie wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz zadania określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych i pomocy osobom uprawnionym do alimentów, dodatkach mieszkaniowych oraz systemie oświaty w formie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia również techniczną obsługę Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom przemocy. Pracownicy socjalni są członkami grup roboczych powoływanych w celu realizacji procedur Niebieskich Kart. Od połowy 2012 roku realizujemy projekt systemowy współfinansowany ze środków Unii Europejskiej mający na celu aktywizację zawodową i społeczną klientów pomocy społecznej.

W ośrodku zatrudnionych jest 6 osób tj. kierownik, księgowa, 3 pracowników socjalnych oraz inspektor do spraw świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego. Swoim działaniem obejmuje cały teren gminy Kluczewsko.

Do zadań OPS w zakresie pomocy społecznej w szczególności należy :

1. praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom, rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania społeczeństwa poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
2. przyznawanie i wypłacanie przewidzianych prawem świadczeń,
3. tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w gminie

4. pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie działań pomocowych służących zaspakajaniu potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych .

Przy Urzędzie Gminy w Kluczewsku funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zajmująca się pomocą dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.

Na terenie gminy Kluczewsko nie działają inne organizacje i instytucje zajmujące się pomocą społeczną. Mieszkańcy naszej gminy mogą korzystać z pomocy:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie (PCPR),
- Caritas Diecezji Kieleckiej,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

2.2.2. Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną w gminie Kluczewsko

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej GOPS w latach 2010-2013 kształtowała się następująco:

Tabela 3. Rodziny objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	189	190	173	171
Liczba osób w rodzinie	811	767	711	671

Wydatki na pomoc społeczną udzielaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku kształtują się następująco:

Tabela 4. Wydatkowane środki na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej i innych programów rządowych

Rok	2010	2011	2012	2013
Zadania własne – dotacje z budżetu państwa	131.235	145.063	131.470	120.308
Zadania własne – środki z budżetu gminy	131.976	90.551	127.114	150.747
Ogółem wydatki	263.211	235.614	258.584	271.055

Codziennemu życiu towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenia. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy w tym korzystania z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do udzielenia pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku są:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- długotrwała choroba, niepełnosprawność,
- potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietności),
- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- alkoholizm.

Najczęściej problemy te są ze sobą sprzężone. Przy udzielaniu pomocy niezbędny jest udział klienta w rozwiązywaniu jego trudnej sytuacji. Zmusza to osoby wymagające wsparcia do zmiany postawy z biernej i roszczeniowej na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych problemów, z którymi nie potrafią sobie poradzić.

- ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak : ubranie, opłaty mieszkaniowe, leczenie, uzyskanie wykształcenia.

Zjawisko to ma wiele przyczyn, które nie zawsze da się jasno wyodrębnić. Może ono być wywołane bezrobociem, niepełnosprawnością, długotrwałą ciężką chorobą, ale także biernością życiową i brakiem odpowiedzialności za siebie i własną rodzinę. Wczesna detekcja tzw. szybkie wykrycie i docieranie do rodzin czy osób znajdujących się na skraju ubóstwa, a później intensywna praca socjalna przyczynia się do zapobiegania utrwaleniu się postaw bierności bądź roszczeniowości.

Tabela 5. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej osobom dotkniętym ubóstwem

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	77	76	73	97
Liczba osób w rodzinie	351	319	325	422

- bezrobocie

Bezrobocie w Gminie Kluczewsko jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Pojawiło się ono na skutek zachodzących przemian społeczno-gospodarczych w kraju. Zjawisko bezrobocia dotyka wszystkie grupy wiekowe i zawodowe, niezależnie od wykształcenia i płci.

Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego- wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodziny jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Najbardziej bolesnym aspektem bezrobocia jest zagrożenie bezpiecznej egzystencji własnej rodziny. Brak pracy ma nie tylko negatywny wpływ na ekonomiczną funkcję rodziny, ale też na sferę psychiki. Powoduje jej szybką degradację, potęguje biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Dominującą grupą wśród osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne i bez prawa do zasiłku. Wynikiem długotrwałego bezrobocia są bardzo poważne zmiany w psychice bezrobotnych oraz ich izolacja społeczna. Dla części z tych osób, bezrobocie staje się w coraz większym stopniu sposobem życia, w związku z czym ich aktywizacja społeczno -zawodowa jest bardzo trudna. Wymaga ona zastosowania zupełnie innych metod pracy oraz poświęcenia znacznie dłuższego czasu, niż dzieje się to w przypadku osób pozostających bez zatrudnienia do 12 miesięcy. Długotrwale bezrobocie stwarza też zagrożenie patologią społeczną, zmniejsza szanse na znalezienie pracy, a tym samym powoduje degradację materialną i społeczną. Szczególnie dotkliwe jest bezrobocie w przypadku osób powyżej 45 roku życia. Długotrwale bezrobocie tej grupy staje się coraz poważniejszą kwestią społeczną. Brak pracy odbiera tym ludziom szanse na godne życie. Najbardziej narażone na długotrwale pozostawanie bez pracy są osoby w wieku powyżej 40 roku życia legitymujące się niskim poziomem wykształcenia i brakiem kwalifikacji. Poziom wykształcenia wpływa również na czas pozostawania bez pracy. Praca „na czarno” jest dla bezrobotnych często jedyną możliwością znalezienia zatrudnienia. Nielegalne zatrudnienie podejmują najczęściej osoby o niskich bądź średnich kwalifikacjach, a występuje ono wśród wszystkich kategorii wiekowych. Bezrobotni podejmują najczęściej nielegalne prace w sektorze budowlanym, rolnym, przemyśle lekkim. Główną przyczyną podjęcia tego typu zatrudnienia jest ze strony pracownika chęć poprawy sytuacji materialnej, brak możliwości znalezienia pracy legalnej, natomiast dla pracodawcy obniżenie kosztów pracy. Praca w szarej strefie może wiązać się z trudnymi warunkami niezgodnymi z normami bezpieczeństwa. Ze względu na obawy pracowników o utratę nawet takiej formy

zatrudnienia trwają oni często w sytuacji uwłaczającej godności, bez ubezpieczenia, bez przyszłości.

Sprawami bezrobocia i przeciwdziałania temu zjawisku na terenie gminy Kluczewsko zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy we Włoszczowie (PUP). Działania tej instytucji nie są jednak skuteczne, ze względu na niewielki przyrost nowych miejsc pracy oraz brak firm realizujących formę zatrudnienia socjalnego, która jest szczególnie korzystna w przypadku osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Kluczewsko

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba bezrobotnych ogółem	397	379	370	421
z prawem do zasiłku	37	30	35	21
bez prawa do zasiłku	360	349	335	400

Tabela 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku z powodu bezrobocia

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	86	79	78	88
Liczba osób w rodzinie	341	308	319	358

- długotrwała choroba, niepełnosprawność

We współczesnym świecie niepełnosprawność człowieka uważana jest za szczególnie istotny problem społeczny. Znaczenie tego problemu wynika z rozmiarów i powszechności występowania niepełnosprawności w populacji, a także z konsekwencji jakie wywołuje w sensie indywidualnym i społecznym.

To co odróżnia osoby niepełnosprawne od innych to tylko i wyłącznie ich niepełnosprawność. Osoby te spotyka się codziennie, w każdym środowisku społecznym. Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczoney przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (PZON), Komisje lekarskie przy Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia i ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Na terenie Gminy Kluczewsko mieszkają 468 osoby niepełnosprawne posiadające prawnie potwierdzoną niepełnosprawność.

Tabela 8. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku z uwagi na długotrwałą chorobę

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	115	99	86	82
Liczba osób w rodzinie	470	382	340	338

Tabela 9. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku z uwagi na niepełnosprawność

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	57	52	49	48
Liczba osób w rodzinie	230	218	202	206

Długotrwała choroba i niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny. Rodzina w takiej sytuacji wymaga zwłaszcza nieinstytucjonalnych form pomocy, maksymalnie zindywidualizowanych i dostosowanych do jej potrzeb. Wzmocnienia wymaga sama rodzina, bo ona zapewnia najwszechstronniej i w sposób ciągły możliwości poznawania uczucia miłości, potrzeb wolności. To rodzina niezależnie od charakteru dokonujących się zmian w życiu społecznym z natury broni godności oraz podmiotowości prawnej swych członków. Sytuacja tej grupy osób jest bardzo trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami oprotezowania i zakupu sprzętu umożliwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitację. Dużym problemem są także problemy architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu. Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości.

– potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność)

W polityce społecznej kwestie dziecko i rodzina traktujemy z uwagą w sposób szczególny. Rodzina to podstawowa grupa społeczna złożona z osób połączonych stosunkiem małżeńskim i rodzicielskim. Zatem rodzina i dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działania na ich rzecz powinny koncentrować się przede wszystkim na ochronie ich praw,

wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu różnych zagrożeń życiowych.

Wielodzietność □ to często wzór trwały, odtwarzany przez kolejne dorastające pokolenia. Rodziny takie znajdują się w o wiele trudniejszej sytuacji materialnej niż np. rodziny niepełne, które w wielu innych krajach należą do najbiedniejszych. W Polsce bardzo często wielodzietność □ bywa synonimem ubóstwa, ponieważ często towarzyszy bezrobocie, niskie kwalifikacje głowy rodziny czy zamieszkiwanie na wsi .

Wielodzietność □ to również gorsza sytuacja materialna dzieci, to niedożywienie, podatność na choroby, trudne warunki do nauki, wcześniej podejmowana praca zarobkowa (często kosztem nauki), ograniczone kontakty rówieśnicze, różnego rodzaju wyrzeczenia i upokorzenia. To bardzo trudny start do dorosłego życia. Bieda dotycząca dzieci to szczególnie ważny problem społeczny, gdyż odnosi się zarówno do terażniejszości jak i do przyszłości społeczeństwa. Kryje się w niej niebezpieczeństwo utrwalenia niedostatku, czy nędzy i związanych z tym negatywnych zjawisk.

Z tytułu ochrony macierzyństwa w tym głównie wielodzietności Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku objął pomocą niżej wymienione rodziny.

Tabela 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	61	59	51	45
w tym liczba rodzin wielodzietnych	59	51	46	41
Liczba osób w rodzinie	390	369	331	294
w tym liczba osób w rodzinach wielodzietnych	382	333	306	278

- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego.

Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku to osoby, które cechuje niezradność w opiece i wychowywaniu dzieci oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Dysfunkcjami współistniejącymi w bezradności są problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, niedojrzałość emocjonalna rodziców, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych. Na środowisko rodzinne składa się struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne, zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią, gdyż same nie posiadają własnych wzorców.

Tabela 11. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku, u których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	11	11	8	4
Liczba osób w rodzinie	55	51	38	22

- problemy alkoholowe

Jedną z ważnych kwestii społecznych, będących powodem problemów osobistych i rodzinnych jest uzależnienie od alkoholu.

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Charakteryzują ją przede wszystkim takie zjawiska jak:

- codzienne picie alkoholu w celu utrzymania zadawalającego funkcjonowania,
- regularne, ale ograniczone do weekendów picie dużych ilości alkoholu,
- ciągi picia występujące naprzemiennie z okresami trzeźwości,
- objawy abstynencyjne,
- zmiany tolerancji na alkohol,
- utrata kontroli nad picciem,
- zaburzenia pamięci i świadomości,
- nawroty picia po próbach utrzymania okresowej abstynencji,

O uzależnieniu od alkoholu możemy mówić wówczas, gdy co najmniej trzy spośród wymienionych objawów występowały, co najmniej 1 miesiąc w ciągu ostatniego roku.

Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami jakie niesie życie, a w ostateczności do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki.

Alkoholik jest osobą niedojrzałą emocjonalnie, skłoną do wahań i zmiennych reakcji zazdrości i rozpacz, które mogą prowadzić do gwałtownych, nieprzemyślanych zachowań.

Nadmierne spożywanie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki, ale także w życiu społeczeństwa. Możemy mówić o następstwach rodzinnych, problemach w pracy, łamaniu porządku publicznego. Bardzo ważnym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu rodzica na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Uczą się destruktywnych zachowań.

Sprawami związanymi z problemami uzależnienia od alkoholu na terenie Gminy Kluczewsko zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), która nie zaspakaja potrzeb w tym zakresie. Ponadto ciągle niedostateczna jest wiedza społeczeństwa z zakresu zdrowego życia oraz szkodliwości nadużywania alkoholu oraz innych używek.

Tabela 12. Osoby uzależnione od alkoholu objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba rodzin	6	5	4	6
Liczba osób w rodzinie	25	24	18	25

2.2.3 Dotychczasowe formy pomocy i świadczeń

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku świadczy pomoc w formach wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Z poniższej tabeli wynika, że liczba osób, którym przyznano świadczenia zarówno w ramach zadań własnych jak i zleconych od kilku lat niewiele się zmienia, mimo iż beneficjenci wykazują starania o poprawę swojej sytuacji to jednak dochodzą nowe środowiska, które wymagają pomocy i wsparcia.

Tabela 13. Formy pomocy i wysokość wydatkowanych środków

Forma pomocy	2012r.		2013r.	
	Liczba rodzin	Kwota wypłaconych świadczeń	Liczba rodzin	Kwota wypłaconych świadczeń
Zasiłek stały	15	54.796	13	50.451
Zasiłek okresowy	24	30.675	21	31.761
Zasiłek celowy	40	25.190	43	34.400
Zasiłek celowy z powodu zdarzenia losowego	0	0	2	2.000
Sprawienie pogrzebu	0	0	2	4.600
Opłacenie dożywiania dla dzieci w szkołach	92 rodz. 500 osób	45.328	97 rodz 224 osoby	48.290
Zasiłki celowe na zakup żywności/ posiłku	39	11.688	37	10.320
Usługi opiekuńcze	2	15.542	2	8.647
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	3	75.365	3	80.135
Praca socjalna	30		36	
Kontrakt socjalny	5		9	

Ośrodek Pomocy Społecznej od 2004 roku realizuje również zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnym. Zakres świadczonej pomocy w formie świadczeń rodzinnych jest duży, obejmuje nie tylko zasiłki rodzinne, ale także szeroki wachlarz dodatków do zasiłku rodzinnego, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze oraz jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka.

Tabela 14. Zakres świadczonej pomocy w formie świadczeń rodzinnych

Wyszczególnienie	2012 rok		2013 rok	
	Liczba świadczeń	Wydatki	Liczba świadczeń	Wydatki
Zasiłek rodzinny	9.394	836.335	8.343	847.602
Dodatki do zasiłku rodzinnego	5.224	461.897	4.516	398.640
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	34	34.000	34	34.000
Zasiłki pielęgnacyjne	1.676	256.428	1.690	258.570
Świadczenia pielęgnacyjne	52	267.765	53	240.824
O g ó ł e m:	16.380	1.856.425	23.507	1.779.636

Liczba przyznanych świadczeń oraz kwoty przeznaczone na świadczenia rodzinne są duże. Wynika to głównie z tego, iż kryterium dochodowe uprawniające do otrzymywania świadczeń rodzinnych jest znacznie wyższe od kryterium dochodowego wymaganego w pomocy społecznej. Obecnie zauważalny jest spadek liczby osób korzystających ze świadczeń rodzinnych. Jest to wynikiem poprawiającej się sytuacji finansowej rodzin oraz rezygnacji z korzystania w Polsce ze świadczeń rodzinnych na rzecz świadczeń w krajach Unii Europejskiej w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, jaka ma miejsce w przypadku, gdy jeden z rodziców pracuje poza granicami kraju. Przybywa natomiast osób uprawnionych do świadczeń opiekuńczych tj, świadczeń i zasiłków pielęgnacyjnych, które są przyznawane z powodu niepełnosprawności. Od osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne, które nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu z innych tytułów odprowadzana jest również składka na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Realizując ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku w 2013 roku przyznał 257 świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla 28 osób uprawnionych, które stanowią 13 rodzin na łączną kwotę 90.800,00 zł .

Na mocy ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku wypłaca również pomoc materialną dla uczniów w formie stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego. Pomoc materialna dla uczniów przysługuje po spełnieniu przesłanek wynikających z w/w ustawy:

- uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych oraz słuchaczom publicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych.

Wyżej wymieniona pomoc przysługuje do czasu ukończenia kształcenia, ale nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia;

- wychowankom publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu głębokim, z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i obowiązku nauki - do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki;

- uczniom szkół niepublicznych nie posiadających uprawnień szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych - do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki;

- słuchaczom niepublicznych kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych - do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia.

W roku 2013 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku przyznał stypendia szkolne dla 362 uczniów na łączną kwotę 113.102 zł, które były realizowane w dwóch turach pierwsza za okres II półrocza roku szkolnego 2012/2013 realizowana w czerwcu 2013r. i druga za I półrocze roku szkolnego 2013/2014 wypłacona w grudniu 2013r.

Od 2012 roku GOPS w Kluczewsku realizuje projekt systemowy współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu VII „Promocja Integracji Społecznej” Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Projekt zatytułowany „Stawiamy na aktywność”.

Głównym celem projektu jest aktywizacja zawodowa i społeczna klientów pomocy społecznej poprzez zdobycie kwalifikacji zawodowych, wzmocnienie psychologiczne osób bezrobotnych, nabycie umiejętności autoprezentacji i kreowania własnej osoby.

W ramach tegoż programu został zatrudniony jeden pracownik socjalny w celu upowszechnienia pracy socjalnej, zaś w ramach aktywnej integracji w okresie od 2012 do 2013r. zostało zrealizowanych 15 kontraktów socjalnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Osoby brały udział w warsztatach umiejętności społecznych, w zajęciach z aktywizacji zawodowej oraz ukończyły następujące kursy zawodowe: opiekunka osób starszych chorych i niepełnosprawnych, fryzjer i kucharz małej gastronomii.

2.3. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja

2.3.1 Analiza obszarów polityki społecznej:

- kwestia mieszkaniowa

Na terenie gminy Kluczewsko dominuje budownictwo jednorodzinne. Znajdują się tylko 4 budynki wielorodzinne (bloki). Zasoby mieszkaniowe gminy stanowią 11 mieszkań w tym 2 mieszkania socjalne. Nie planuje się powiększania istniejącego zasobu. Na terenie gminy działają dwie oczyszczalnie ścieków. W dużej mierze gmina jest skanalizowana - 68,2% mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej a 41,3 % z sieci kanalizacyjnej.

- system opieki zdrowotnej

Na terenie Gminy Kluczewsko znajduje się Gminny Ośrodek Zdrowia w Kluczewsku (GOZ), Wiejski Ośrodek Zdrowia w Dobromierzu, Prywatny Gabinet Stomatologiczny w Kluczewsku. Wszystkie placówki ochrony zdrowia finansowane są przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ). W placówkach tych ogółem zatrudnionych jest 15 osób w tym: 3 lekarzy internistów, 1 lekarz stomatolog, magister rehabilitacji, 2 pielęgniarki środowiskowe, położna, pielęgniarka szkolna, 3 pielęgniarki obsługujące gabinet zabiegowy. Aby skorzystać z usług lekarzy specjalistów mieszkańcy często muszą przemierzać znaczne odległości (do Włoszczowy, do Kielc czy Końskich), co dla starszych osób często staje się problemem zniechęcającym ich do wyjazdów.

- edukacja i opieka nad dzieckiem

Edukacją szkolną dzieci i młodzieży na terenie gminy Kluczewsko zajmują się trzy Szkoły Podstawowe działające w miejscowościach Kluczewsko, Dobromierz i Komorniki oraz dwa Gimnazja Publiczne mieszczące się w Dobromierzu i Kluczewsku. Przy szkołach podstawowych funkcjonują trzy przedszkola zapewniające opiekę dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. W szkołach działają świetlice szkolne zapewniające opiekę dla młodzieży w czasie pozalekcyjnym jednak tylko w trakcie trwania zajęć lekcyjnych.

Kadrę szkół i gimnazjum tworzy wysoko wykwalifikowane grono nauczycieli. Jest wśród nich 43 nauczycieli dyplomowanych, 15 mianowanych i 7 kontraktowych. Nauczyciele nastawieni są na ustawiczne kształcenie się.

Na terenie naszej gminy nie ma żadnych szkół ponadgimnazjalnych, młodzież dojeżdża do szkół lub zamieszkuje w internatach we Włoszczowie, Radomsku czy też w Przedborzu.

- system opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

Pomocą dla osób starszych i niepełnosprawnych na terenie gminy zajmują się:

- Ośrodek Pomocy Społecznej świadcząc dla nich usługi opiekuńcze, ponadto kierując w razie konieczności do domów pomocy społecznej ,
- Gminny Ośrodek Zdrowia w formie wizyt lekarzy, pielęgniarek środowiskowych w trakcie których udzielana jest pomoc z zakresu opieki medycznej.

Na terenie naszej gminy nie ma żadnych innych organizacji i instytucji świadczących pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym. Mogą oni korzystać z pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) we Włoszczowie, Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włoszczowie (PZON) oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) a także Warsztatów Terapii Zajęciowej organizowanych w gminie Krasocin w miejscowości Ostrów.

Z uwagi na to, że większość osób starszych zamieszkuje wspólnie z rodzinami (dzieci, wnuki), to głównie oni zajmują się opieką nad nimi.

- rynek pracy i zatrudnienie

Na terenie Gminy Kluczewsko działalność gospodarczą prowadzi 208 podmiotów gospodarczych., są to głównie małe jednoosobowe firmy prywatne działające przeważnie w sektorze budowlanym. Ponadto na terenie Gminy znajdują się :

- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Kluczewsku,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Bobrownikach,
- Prywatna firma „Trans -Piach” w Rzewuszytach,
- Urząd Gminy w Kluczewsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku,
- Komunalno – Usługowy Zakład Gospodarczy w Kluczewsku,
- Szkoły Podstawowe w Komornikach, Kluczewsku i Dobromierzu,
- Gimnazja Publiczne w Kluczewsku i Dobromierzu,
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Kluczewsku ,
- Bank Spółdzielczy o/ w Kluczewsku,

W/w zakłady zatrudniają ok. 190 osób, ponadto wiele osób pracuje w zakładach pracy znajdujących się na terenie gminy Włoszczowa, Krasocin, Przedbórz . Znaczna część mieszkańców naszej gminy pracuje we własnych gospodarstwach rolnych.

Ze statystyk wynika, że liczba bezrobotnych wzrasta, przybywa absolwentów, którzy nie mogą znaleźć zatrudnienia po ukończeniu nauki. W 2012 roku na terenie gminy 370 mieszkańców było zarejestrowanych w PUP jako bezrobotni w tym długotrwale bezrobotnych 205 osób, a w 2013 roku 421 mieszkańców , w tym długotrwale bezrobotnych były 304 osoby. Obserwujemy więc tendencję wzrostową. Wśród bezrobotnych z terenu naszej gminy zarejestrowanych w PUP przeważają kobiety. Statystyki dotyczące bezrobocia znacznie zniekształcają obraz tego zjawiska ze względu na występujące bezrobocie utajone oraz

powszechność „pracy na czarno” dlatego należy więc domniemywać, że zjawisko to ma większy zasięg niż prezentują statystyki.

- bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne

Gmina Kluczewsko jest gminą najbezpieczniejszą w powiecie co wykazują statystyki policyjne. W Gminie Kluczewsko brak jest przypadków poważnych przestępstw. Najczęściej zdarzają się wykroczenia, które nie wpływają negatywnie na ogólny poziom bezpieczeństwa. Na terenie gminy nie występuje problem narkomanii, natomiast jest problem alkoholizmu, dotyczący głównie mężczyzn choć obserwuje się też pojawiające się zjawisko alkoholizmu wśród kobiet.

Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym czuwają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.

- ośrodki kultury i sportu

Na terenie Gminy Kluczewsko funkcjonuje Centrum Informacji Turystycznej, które propaguje walory turystyczne naszej gminy zajmuje się też sprawami kultury. Urząd Gminy wydaje raz na kwartał gazetkę informacyjną „Kurier Kluczewska”, co roku organizuje festyny rekreacyjne, dyskoteki z okazji zakończenia roku szkolnego i wakacji. Na terenie Gminy Kluczewsko znajdują się 3 biblioteki tj. w Kluczewsku, Dobromierzu i w Komornikach. Ponadto posiadamy 3 hale sportowe, 1 salę gimnastyczną, 3 stadiony i 1 boisko sportowe. Przy stadionie w Kluczewsku wybudowana jest muszla koncertowa, gdzie odbywają się imprezy kulturalno – sportowe organizowane dla mieszkańców Gminy. Jednak mimo posiadanego zaplecza brak jest ofert wykorzystania wymienionych obiektów. Są one wykorzystywane jedynie w trakcie zajęć lekcyjnych i czasem pozalekcyjnych przez szkolne kluby sportowe.

- organizacje pozarządowe

Gmina Kluczewsko od kilku lat współpracuje z Gminnym Klubem Sportowym (GKS), który świadczy dla mieszkańców usługi z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu. Funkcjonują także uczniowskie kluby sportowe przy szkołach tj. w Kluczewsku Uczniowski Klub Sportowy „Sfinks” a w Dobromierzu Ludowy Uczniowski Zespół Sportowy „Start”. Ponadto obok klubów sportowych na terenie gminy istnieją jeszcze inne

organizacje pozarządowe tj. Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Wypoczynek”, Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Koło Terenowe w Kluczewsku, 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej - przy OSP w Dobromierzu działa Gminna Orkiestra Dęta. Jednostka Straży Pożarnej w Kluczewsku należy do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego a obecnie starania w tym kierunku czyni też OSP w Dobromierzu. W ostatnim okresie obserwuje się wzrost aktywności społecznej mieszkańców naszej gminy objawiający się powstawaniem nowych Stowarzyszeń zaangażowanych w działalność na rzecz społeczności lokalnej. Jest to obecnie oficjalnie już działające - Koło Gospodyń Wiejskich w Komparzowie, przy którym działa zespół ludowy o nazwie „Ale Babki”. Powstały też : Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Kluczewsko „Od pomysłu do działania”, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Januszewice, Stowarzyszenie Wiejskie Wsi Komorniki „Nad Czarną” oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „Razem Pomagamy” w Januszewicach.

Na terenie naszej gminy zamieszkują osoby, które posiadają różnego rodzaju zdolności artystyczne i twórcze oraz ciekawe zainteresowania. Stanowią one potencjał gminy, który można wykorzystać w działaniach na rzecz społeczności lokalnej. Są to osoby zajmujące się rzeźbiarstwem w drewnie, malarstwem, tkactwem artystycznym, wikliniarstwem. Ponadto wiele osób interesuje się śpiewem, tańcem ludowym, grą na instrumentach, haftem, wyszywaniem, szydełkowaniem, krawiectwem oraz wiele posiada wyjątkowe zdolności kulinarne. Takich osób jest zapewne dużo, choć nie ujawniają się ze swoimi zdolnościami i zainteresowaniami. Wskazane byłoby wykorzystanie potencjału drzemącego w tych ludziach na rzecz społeczności lokalnej oraz w celach zwiększenia integracji społecznej.

Obserwuje się więc rozwój aktywności społecznej co jest zjawiskiem jak najbardziej pozytywnym i pożądanym. Wskazane byłoby nawiązanie większej współpracy pomiędzy istniejącymi organizacjami oraz samorządem w celu aktywniejszego działania na rzecz integracji i aktywności społecznej.

- infrastruktura socjalna

Na terenie Gminy Kluczewsko brak jest infrastruktury socjalnej. Nie występują domy pomocy społecznej, domy dziecka, środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, pogotowia opiekuńcze, świetlice terapeutyczne i socjoterapeutyczne, świetlice środowiskowe, ogniska wychowawcze, placówki poradnictwa specjalistycznego, ośrodki interwencji kryzysowej, mieszkania

chronione. Mieszkańcy Gminy mogą korzystać z niektórych z tych ośrodków mieszczących się w mieście Włoszczowa.

2.3.2. Katalog zidentyfikowanych problemów społecznych w gminie

Identyfikacja problemów społecznych to najważniejszy element każdego postępowania diagnostycznego mającego na celu określenie zasadniczych problemów i ewentualnych kierunków ich rozwiązywania.

Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych Gminy Kluczewsko została opracowana w oparciu o analizę zakresu pomocy świadczonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej a także na podstawie opinii uczestników warsztatów nad aktualizacją strategii. Ustalono, że przedstawiają się ona następująco:

- bezrobocie,
- brak alternatywnych rozwiązań dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- brak zorganizowanej terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych,
- brak kompleksowej opieki nad rodziną i dziećmi,
- uboga oferta kulturalna gminy, brak infrastruktury kultury,
- mała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami,
- niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- emigracja ludzi młodych, wykształconych do większych aglomeracji w poszukiwaniu pracy,
- alkoholizm.

2.3.3. Hierarchizacja problemów społecznych uznanych za dominujące

W trakcie przeprowadzonych warsztatów ustalono, że dominującymi problemami społecznymi wymagającymi podjęcia działań w kierunku ich rozwiązania są problemy z zakresu:

- mało zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin i osób dotkniętych bezrobociem, ubóstwem, bezradnością opiekuńczo- wychowawczą ,
- niewystarczającej aktywizacji i integracji społeczności lokalnej,
- wspomagania szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży.

2.4 Strategiczne kierunki rozwoju gminy Kluczewsko

2.4.1 Informacje o kompleksowej strategii rozwoju gminy

Strategia Rozwoju Gminy Kluczewsko została opracowana w 2000r przez zespół „UNIGLOBU” S.C. przy współpracy z Panem Wójtem Kazimierzem Nowakiem, władzami oraz mieszkańcami Gminy Kluczewsko.

Jej misja została określona następująco:

„Chcemy rozwijać naszą gminę w znaną, czystą, przyjazną dla gości i inwestorów, rolniczo – wypoczynkową, która oferuje walory turystyczne i środowiskowe. Również otwarta jest na rozwój przedsiębiorczości”.

2.4.2. Podstawowe kierunki rozwoju zapisane w kompleksowej strategii rozwoju

Priorytetowe kierunki rozwoju gminy określone w Strategii Rozwoju Gminy Kluczewsko to;

- Integracja i aktywizacja mieszkańców,
- Rozwój rolnictwa w gospodarce rynkowej,
- Nowoczesna infrastruktura,
- Rozwój przedsiębiorczości,
- Rozwój turystyki na obszarach wiejskich (agroturystyki, rekreacji, turystyki tranzytowej).

2.5. Kapitał społeczny gminy

W okresie ostatnich kilku lat obserwuje się na terenie naszej gminy wzrost aktywności społecznej poprzez podejmowanie szeregu inicjatyw lokalnych, powstawaniu stowarzyszeń co zapewne wiąże się z możliwością pozyskiwania w ten sposób środków unijnych, a także wskazuje na większą świadomość mieszkańców dotyczącą konieczności wprowadzania zmian oraz zaangażowania w rozwój i utożsamianie się ze środowiskiem lokalnym.

Należy jednak wskazać na braki infrastruktury kulturalnej, co jest utrudnieniem w działalności powstałych stowarzyszeń .

2.5.1. Inwentaryzacja mocnych i słabych stron gminy

ANALIZA SWOT

Wszystkie czynniki, zjawiska i procesy mające wpływ na skalę oraz tempo rozwoju społeczno – gospodarczego danej jednostki samorządowej można podzielić na zewnętrzne, czyli zachodzące w otoczeniu i wewnętrzne.

Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych w tzw. analizie SWOT. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S- Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości), O- Opportunities (możliwości), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i usystematyzowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganym barierach. Jednocześnie zwraca uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

Dokonując analizy SWOT w Gminie Kluczewsko skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów gminy, atutów i problemów oraz relacji zachodzącymi między nimi. Zwrócono uwagę na zewnętrzne ograniczenia związane z obowiązującym w Polsce systemem legislacyjnym, poziomem rozwoju gospodarczego czy też stanem finansów publicznych.

Gmina funkcjonuje w określonym otoczeniu, które tworzą inne jednostki samorządowe, administracja rządowa i służby administracji specjalnej oraz ich wzajemne powiązania o charakterze społecznym, ekonomicznym, organizacyjnym czy środowiskowym. Uwarunkowania zewnętrzne są niezależne od decyzji władz lokalnych, jednak w istotny sposób pozytywny lub negatywny wpływają na rozwój danej społeczności. Znajomość uwarunkowań Gminy umożliwia podejmowanie działań sprzyjających rozwojowi potencjału lokalnego .

Mocne strony Gminy i pomocy społecznej:

- wzrastająca liczba organizacji pozarządowych,
- dobrze zdiagnozowane niektóre obszary problemów np. bezrobocie,
- wykwalifikowana kadra instytucji i organizacji pracujących na rzecz mieszkańców gminy,
- dobra organizacja pracy jednostek organizacyjnych gminy i administracji publicznej,

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej i samorządu lokalnego,
- doświadczenie w zakresie realizacji programów naprawczych i profilaktycznych,
- doświadczenia z zakresu metod pracy z grupami,
- otwarcie na nowe doświadczenie i wiedzę,
- pozyskiwanie przez instytucje środków z pozarządowych źródeł finansowania,
- wysoki odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- dobrze rozwinięta infrastruktura (wodociągi, kanalizacja, drogi),
- wykształcone społeczeństwo,
- rozwój agroturystyki dzięki walorom krajobrazowo - przyrodniczym,
- system zbiórki odpadów komunalnych,
- dobra współpraca pomiędzy instytucjami,
- atrakcyjne położenie geograficzne (teren Przedborskiego Parku Krajobrazowego) czyste środowisko naturalne,
- dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa (hala sportowa, sale gimnastyczne, stadiony i boiska sportowe).

Słabe strony:

- brak zakładów pracy,
- niski poziom dochodów mieszkańców gminy,
- niska opłacalność produkcji rolnej,
- zła sytuacja socjalno -bytowa gospodarstw domowych na skutek bezrobocia,
- mała aktywność zawodowa niektórych grup społecznych,
- wyuczona bezradność oraz roszczeniowość postaw,
- zagrożenie dziedziczeniem biedy,
- duże obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- słabo rozwinięte formy pomocy pozamaterialnej,
- niewystarczające środki finansowe na realizację zadań własnych wynikających z ustawy o pomocy społecznej i innych programów rządowych,

- biurokracja,
- brak precyzyjnych przepisów prawnych lub ciągle ich zmiany,
- niska aktywność społeczna mieszkańców w działaniach na rzecz swoich społeczności lokalnych,
- bezrobocie,
- odpływ wykwalifikowanej kadry,
- emigracja ludności,
- wzrastająca liczba osób uzależnionych od alkoholu,
- utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów,
- mała liczba organizacji działających na rzecz społeczeństwa,
- braki w infrastrukturze rekreacyjnej (braki w bazie gastronomicznej, brak szlaków i ścieżek rowerowych),
- brak infrastruktury kultury (GOK, kluby i świetlice),
- brak środków na wykorzystanie istniejącej bazy sportowej.

Szanse:

- poszerzenie współpracy między gminą a organizacjami pozarządowymi,
- współpraca pomiędzy jednostkami pomocy społecznej na różnych szczeblach,
- wykorzystanie walorów krajobrazowo- przyrodniczych do rozwoju agroturystyki,
- spotkania integrujące społeczeństwo,
- aktywność organizacji pozarządowych,
- oferta różnych form spędzania czasu wolnego uwzględniająca potrzeby osób starszych, dzieci i młodzieży,
- likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych,
- możliwość podejmowania zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych,
- możliwość wykorzystania istniejącej bazy sportowej,
- dostępność do Internetu dla indywidualnych odbiorców,
- szkolenia oraz inne formy podnoszenia kwalifikacji,
- możliwość pozyskiwania i wykorzystania funduszy z zewnątrz na realizację programów wsparcia dla osób i rodzin, (POKL, PEFRON itp.).

Zagrożenia:

- brak nowych miejsc pracy,
- wysoki poziom bezrobocia,
- marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem,
- migracja młodych, wykształconych, aktywnych osób (brak perspektyw),
- narzucanie coraz większej liczby dodatkowych zadań dla jednostek pomocy społecznej oraz Gmin,
- niestabilność i brak precyzji w funkcjonowaniu prawa,
- pogłębiające się ubożenie rodzin ubogich,
- brak zabezpieczenia społecznego na wypadek choroby, starości,
- bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów.

2.5.2 Określenie poziomu integracji społecznej oraz pożądanego stanu w tym zakresie.

W trakcie prowadzonych warsztatów dokonano analizy poziomu integracji społecznej w gminie, w wyniku której określono, że w dalszym ciągu występują słabe więzi między mieszkańcami i nieliczne przejawy wzajemnej pomocy i wspólnych działań. Należy więc dążyć do tego, aby bardziej zintegrować społeczność lokalną, by współdziałała ze sobą, wspólnie podejmowała działania, by problemy gminy były jej bliskie a mieszkańcy identyfikowali się z nią. Należy dążyć do przełamania stereotypów w postrzeganiu pomocy społecznej i jak również zmiany nastawienia społeczeństwa do osób korzystających z pomocy społecznej.

Rozdział III

Kierunki rozwoju Gminy

3.1. Wizja

Biorąc pod uwagę fakt, iż misja uzasadnia sens działania w danej dziedzinie, określa zakres zadań i kierunki działania dla przedstawicieli lokalnej władzy oraz wskazuje pożądany stan w zakresie polityki społecznej w perspektywie następnych kilku lat, podczas warsztatów ustalono, że wizja określona w poprzedniej strategii jest nadal aktualna i jak najbardziej pożądana do osiągnięcia dlatego pozostawiono ją w dotychczasowym brzmieniu :

Gmina Kluczewsko to gmina:

- przyjazna i bezpieczna dla wszystkich,**
- z której jesteśmy dumni,**
- w której zintegrowana społeczność, współpracuje w rozwiązywaniu**
wspólnych (własnych) problemów,
- dająca szansę rozwoju dzieciom i młodzieży,**
- wspierająca rodziny i osoby wymagające pomocy.**

3.1.1. Wizja rozwoju gminy w perspektywie czasowej (10-15 lat)

Chcemy, aby nasza gmina do 2020 roku była gminą rolniczo – turystyczną z silnie rozwiniętym i zmechanizowanym rolnictwem. Dzięki zadbanemu otoczeniu, przyjaznej mieszkańcom infrastrukturze (drogi gminne i wewnętrzne, tereny rekreacyjne i wypoczynkowe, rozwinięta opieka zdrowotna), rozwiniętej bazie rekreacyjnej, gastronomicznej, kulturowo – oświatowej i rehabilitacyjnej gmina będzie zapewniała dobre warunki życia mieszkańcom oraz turystom i gościom. Pragniemy, aby Gmina Kluczewsko zapewniała młodzieży odpowiednie warunki rozwoju, zwiększała ich aktywność i dawała poczucie bezpieczeństwa. Aby wszyscy mieszkańcy czuli się w niej bezpiecznie i zgodnie współpracowali na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Wizja rozwoju gminy zakłada zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy z wykorzystaniem naturalnego potencjału społecznego i przyrodniczego gminy.

3.2. Cele

3.2.1. Sformułowanie celów głównych oraz sposobów ich osiągnięcia

W wyniku prac warsztatowych i analizy występujących problemów ustalono, że cele, które określono w poprzedniej strategii są jak najbardziej aktualne i wymagają dalszego działania w celu ich pełnego osiągnięcia. Określono więc następujące cele strategiczne i cele operacyjne wytyczające kierunki działania niezbędne do ich osiągnięcia.

Cel strategiczny 1.

Tworzenie profesjonalnego systemu wsparcia osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej

Cel operacyjny 1.1.

Pomoc rodzinom niezaradnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych.

Cel operacyjny 1.2.

Zapewnienie rodzinom i osobom odpowiednich warunków życia i rozwoju.

Cel operacyjny 1.3.

Wzrost zaradności życiowej mieszkańców.

Cel strategiczny 2.

Wzrost aktywności społeczności lokalnej i partycypacji mieszkańców w życiu społecznym

Cel operacyjny 2.1.

Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców

Cel operacyjny 2.2.

Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym

Cel strategiczny 3.

Zwiększanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

Cel operacyjny 3.1

Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży

Cel operacyjny 3.2

Poprawa warunków rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży

3.2.2. Cele szczegółowe (kierunki działań, zadania strategiczne itp.)

Wszystkie cele i zadania zawarte w planie szczegółowym będą realizowane w horyzoncie czasowym strategii.

Lp.	Zadania realizacyjne (działania)	Odpowiedzialny	Realizatorzy	Źródło finansowania	Oczekiwane rezultaty	Wskaźniki	Wartość w 2014 roku
Cel główny 1:							
Tworzenie profesjonalnego systemu wsparcia osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej							
Cel operacyjny							
1.1. Pomoc rodzinom niezaradnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo wychowawczych							
1.1.1.	Systematyczna praca socjalna z rodzinami polegająca przede wszystkim na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczych oraz zaniedbań względem dzieci	GOPS	GOPS, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, budżet państwa PO KL, dotacje i inne	Poprawa kondycji fizycznej, psychicznej, wspieranie osób w sytuacjach trudnych, wspierania rodzin w prawidłowym ich funkcjonowaniu	Liczba rodzin, liczba osób,	
1.1.2.	Współpraca z instytucjami zajmującymi się problematyką bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i problemów bytowych	GOPS, szkoły	GOPS, sąd, kuratorzy, przedstawiciele szkół, policja, PCPR, GOZ	Budżet gminy, budżet państwa, środki pomocowe UE i inne	Diagnozowanie problemów, poprawa rozwoju psychicznego dzieci i młodzieży, pomoc w rozwiązywaniu problemów, ograniczenie liczby uczniów z problemami pedagogiczno – wychowawczymi	Liczba rodzin Liczba kontaktów	
1.1.3.	Ułatwienie rodzinom dostępu do bezpłatnych porad prawnych oraz psychologiczno – pedagogicznych	GOPS,	GOPS, Poradnie Pedagogiczna, Psychologiczna, Wychowawcza, PCPR	Budżet gminy, budżet państwa, środki pomocowe UE i inne	Poprawa kondycji fizycznej, psychicznej, wspieranie osób w sytuacjach trudnych, wspierania rodzin w prawidłowym ich funkcjonowaniu	Liczba rodzin Liczba kontaktów	
1.1.4.	Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny	Gmina, GOPS	GOPS, Gmina, GKRPA, ZI szkoły, GOZ, policja, organizacje pozarządowe, kościoł	Budżet gminy, budżet państwa, inne źródła	Poprawa kondycji fizycznej, psychicznej, wspieranie rodzin w sytuacjach trudnych, i w ich prawidłowym funkcjonowaniu	Liczba rodzin,	

1.1.5.	Zatrudnienie asystenta rodziny	GOPS	GOPS	Budżet państwa, budżet gminy, inne źródła	Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rodziny, pozostanie dzieci w środowisku zamieszkania	Liczba rodzin, Liczba asystentów	
Cel operacyjny							
1.2. Zapewnienie rodzinom i osobom odpowiednich warunków do życia i rozwoju							
1.2.1.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom i rodzinom o niskich dochodach, w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.	GOPS	GOPS, , organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, budżet państwa, dotacje i inne	Poprawa sytuacji materialno – bytowej rodziny	Liczba świadczeń Liczba rodzin korzystających z pomocy	
1.2.2.	Dożywianie dzieci w szkołach oraz przyznawanie pomocy na zakup żywności dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej.	GOPS, szkoły	GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, budżet państwa, dotacje, darowizny i inne	Każde dziecko potrzebujące otrzyma ciepły posiłek, poprawa sytuacji finansowej rodzin	Liczba świadczeń Liczba rodzin korzystających z pomocy	
1.2.3.	Pomoc, rodzinom wielodzietnym i niepełnym.	GOPS	GOPS, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, budżet państwa, dotacje i inne	Poprawa sytuacji finansowej	Liczba świadczeń Liczba rodzin korzystających z pomocy	
1.2.4.	Wspieranie rodzin, w których żyją osoby starsze, przewlekle chore, niepełnosprawne, w działaniach zmierzających do zaspokajania ich potrzeb i utrzymania ich w środowisku zamieszkania.	GOPS	GOPS, gmina , GOZ, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, budżet państwa, NFZ, PFRON, dotacje i inne	Poprawa jakości życia, poprawa sytuacji finansowej,	Liczba rodzin, Liczba osób	
1.2.5.	Zapewnienie pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	GOPS	GOPS, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, Budżet państwa, środki pomocowe UE i inne	Utrzymanie osób w środowisku zamieszkania, poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych i obłożnie chorych	Liczba osób objętych pomocą, liczba udzielonych świadczeń	
1.2.6.	Kierowanie do DPS osób wymagających całodobowej opieki .	GOPS	GOPS, gmina	Budżet gminy, budżet państwa,	Zapewnienie całodobowej opieki	Liczba osób skierowanych do DPS	

1.2.7.	Pomoc osobom niepełnosprawnym w pozyskaniu sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego oraz informowanie o przysługujących im ulgach i uprawnieniach.	GOPS	GOPS, GOZ, PFRON, PCPR, NFZ	Budżet państwa, budżet gminy, dotacje i inne	Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, poprawa stanu zdrowia,	Liczba rodzin, Liczba osób	
Cel operacyjny							
1.3. Wzrost zaradności życiowej mieszkańców							
1.3.1.	Organizowanie prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i robót publicznych	GOPS, PUP	PUP, GOPS, jednostki organizacyjne Urzędu Gminy, organizacje pozarządowe, firmy prywatne	Budżet państwa, środki pomocowe UE, dotacje i inne	Wzrost aktywności zawodowej, poprawa sytuacji finansowej i życiowej osób bezrobotnych, zmniejszenie poziomu bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach wymienionych prac	
1.3.2.	Udzielanie pomocy finansowej w formie zasiłków celowych na ekonomiczne usamodzielnienie się	GOPS	GOPS, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, budżet państwa, dotacje i inne	Poprawa sytuacji finansowej, zawodowej,	Liczba świadczeń, liczba rodzin korzystających z pomocy	
1.3.3.	Rozwijanie współpracy z PUP w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy - upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach i kursach umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych	GOPS, PUP	PUP, GOPS	Budżet państwa, budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE	Wzrost aktywności zawodowej, poprawa sytuacji finansowej i życiowej osób bezrobotnych, zmniejszenie poziomu bezrobocia	Liczba osób, Liczba szkoleń	
1.3.4.	Pozyskiwanie środków z zewnątrz, realizowanie projektów w ramach POKL (prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych; wsparcie psychologiczne, doradcy zawodowego, warsztaty i prelekcje)	GOPS	GOPS, PUP, ŚBRR	Budżet gminy, dotacje, środki pomocowe POKL	Wzrost aktywności zawodowej, poprawa sytuacji finansowej i życiowej osób bezrobotnych, zmniejszenie poziomu bezrobocia	Liczba osób Liczba kontraktów	
1.3.5.	Prowadzenie działań profilaktyczno – terapeutycznych dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dla ofiar przemocy domowej	GKRPA, ZI, GOPS	GKRPA, GOPS, ZI, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, dotacje i inne	Poprawa relacji z rodzinną i otoczeniem,	Liczba zrealizowanych projektów, liczba osób objętych działaniem	

1.3.6.	Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej, w szczególności osób młodych odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek, skutków przemocy	GKRPA, ZI, Szkoły, GOPS	GKRPA, ZI, GOPS, Policja, szkoły, organizacje pozarządowe i inne, parafie	Budżet gminy, dotacje i inne	Wzrost świadomości o szkodliwości stosowania używek, kształtowanie pożądanych postaw.	Liczba spotkań, prelekcji	
Cel główny 2:							
Wzrost aktywności społeczności lokalnej i partycypacji mieszkańców w życiu społecznym							
Cel operacyjny							
2.1. Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców							
2.1.1.	Likwidacja barier architektonicznych w placówkach użyteczności publicznej	Gmina	Gmina, GOPS, kościoły	Budżet gminy, PFRON, dotacje i inne	Umożliwienie dostępu niepełnosprawnym do wymienionych placówek	Liczba zrealizowanych projektów	
2.1.2.	Organizowanie rodzinnych imprez integracyjnych takich jak festyny rodzinne, pikniki, wycieczki turnieje i zawody sportowe.	Gmina, szkoły	Gmina, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE i inne	Wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzania czasu wolnego w gronie rodziny	Liczba imprez, liczba uczestników	
2.1.3.	Rozszerzenie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi	Gmina, GOPS, Szkoły	Gmina, Centrum Informacji Turystycznej, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, programów celowych	Wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, pożyteczna forma spędzania czasu wolnego w gronie rodziny	Liczba spotkań, liczba zrealizowanych projektów	
2.1.4.	Zorganizowanie oraz utrzymanie miejsc spotkań społeczności lokalnej (np. świetlica, klub), ścieżek rowerowych, punktów gastronomicznych	Gmina	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, dotacje środki pomocowe UE i inne	Wzrost integracji i aktywności społecznej rodzin, zacieśnienie więzi społecznych, Utworzenie miejsca pożytecznego spędzania czasu wolnego	Liczba powstałych miejsc, Liczba spotkań, liczba uczestników	
2.1.5.	Upowszechnienie przepływu informacji poprzez wykorzystanie Internetu i gminnej gazetki informacyjnej	Gmina, CIT	Gmina, CIT, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego	Budżet gminy, środki pomocowe UE, dotacje i inne	Zwiększenie dostępu do informacji o podejmowanych działaniach, aktywizacja społeczności lokalnej	Liczba wydanych gazetek, liczba odwiedzin strony internetowej	

Cel operacyjny							
2.2. Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym							
2.2.1.	Organizacja wspólnych imprez , uroczystości integracyjnych dla osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych np. Dzień Seniora, Dzień Babci, Dzień Dziadka , Wigilia	GOPS, szkoły	Gmina , GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, dotacje, środki pomocowe z UE i inne	Wzrost integracji osób starszych, wzrost jakości życia, zapobieganie izolacji międzypokoleniowej	Liczba imprez, liczba uczestników	
2.2.2.	Prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach i przedszkolach kształtujących właściwą postawę wobec osób starszych, niepełnosprawnych oraz aktywizujących do podejmowania działań samopomocowych na rzecz tych osób	Szkoły	Szkoły, Gminna Biblioteka Publiczna	Budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE i inne	Zapobieganie izolacji międzypokoleniowej, wzrost integracji społecznej	Liczba spotkań, liczba uczestników	
2.2.2.	Ułatwienie dostępu do instytucji kulturalnych tj. kino, teatr, opera poprzez organizowanie wyjazdów do tych instytucji	Gmina, GOPS	Gmina , GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, dotacje, środki pomocowe z UE i inne	Wzrost integracji oraz aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych	Liczba imprez, liczba uczestników	
2.2.3.	Profilaktyka zdrowotna dla osób starszych i niepełnosprawnych	GOZ	Zakład Opieki Zdrowotnej	NFOZ, dotacje i inne	Poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych, poprawa stanu zdrowia	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników	
2.2.4.	Organizowanie zajęć różnego typu mających na celu integrację międzypokoleniową oraz podtrzymanie tradycji regionalnych; wykorzystywanie wiedzy seniorów o historii, kulturze i regionie	Gmina, szkoły	Gmina, CIT, szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, dotacje, środki pomocowe z UE i inne	Wzrost integracji osób starszych i niepełnosprawnych, wzrost jakości życia, wzrost samooceny, pozytyczna forma spędzania czasu wolnego	Liczba zajęć, liczba uczestników	
Cel główny 3:							
Zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży							
Cel operacyjny:							
3.1. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży							
3.1.1	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży takie jak muzyczne, plastyczne, teatralne, sportowe,	Gmina, szkoły	Gmina, CIT, placówki oświatowo-wychowawcze, organizacje pozarządowe i inne	Budżet państwa, budżet gminy, środki pomocowe UE i inne	Wzrost integracji i aktywności społecznej, pozytyczna forma spędzania czasu wolnego, rozwijanie umiejętności i zainteresowań	Liczba zajęć, wyjazdów liczba uczestników	

	komputerowe itp. oraz organizowanie wyjazdów na basen, do kin, teatrów itp.						
3.1.2.	Wsparcie istniejących inicjatyw społecznych młodzieży (np. klubów sportowych, orkiestra dęta, zespoły itp.)	Gmina, Szkoły	Gmina, placówki oświatowe, CIT	Budżet gminy, dotacje i inne	Wzrost integracji i aktywności społecznej, pożyteczna forma spędzania czasu wolnego, rozwijanie umiejętności i zainteresowań	Liczba zrealizowanych projektów, liczba grup	
3.1.3.	Poszerzenie oferty imprez sportowo – rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży , Organizowanie turniejów, konkursów itp.	Szkoły, Gmina	Gmina, szkoły, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE i inne	Wzrost aktywności dzieci, młodzieży, wzrost integracji,	Liczba imprez, przedsięwzięć, liczba uczestników	
3.1.4.	Umożliwienie dzieciom i młodzieży nieodpłatnego korzystania z obiektów sportowych w czasie wolnym od zajęć	Szkoły, Gmina	Gmina, Szkoły, GKS	Budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE i inne	Zagospodarowanie czasu wolnego, wzrost integracji i aktywności	Liczba osób korzystających z obiektów	
3.1.5.	Zwiększenie możliwości bezpłatnego dostępu do Internetu w czasie wolnym od zajęć	Gmina, Szkoły	Szkoły, Gmina	Budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE i inne	Zagospodarowanie czasu wolnego, wzrost integracji i aktywności, łatwiejszy dostęp do informacji, wzrost umiejętności wykorzystania Internetu	Liczba osób korzystających z Internetu, ilość udostępnionych stanowisk	
3.1.6.	Wspieranie i organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży	GOPS, Szkoły	GOPS, szkoły , gmina, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, dotacje, darowizny, środki pomocowe UE i inne	Wzrost integracji i aktywności społecznej, pożyteczna forma spędzania czasu wolnego	Liczba uczestników, liczba zorganizowanych projektów	
Cel operacyjny:							
3.2 . Poprawa warunków rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży.							
3.2.1.	Prowadzenie zajęć korekcyjno – wyrównawczych dla dzieci z deficytami rozwojowym	Szkoły	Szkoły, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, środki pomocowe Unii Europejskiej (UE) i inne	Wyrównywanie szans edukacyjnych , wzrost poczucia własnej wartości, wzrost uzdolnień, rozwój zainteresowań	Liczba zajęć, liczba uczestników	
3.2.2.	Uruchomienie punktu konsultacyjnego w zakresie doradztwa psychologicznego i pedagogicznego dla dzieci, młodzieży i rodzin wymagających wsparcia w tym zakresie (działanie spójne z 1.1.3)	Gmina, Szkoły	Szkoły	Budżet gminy, środki pomocowe UE i inne	Poprawa rozwoju psychicznego dzieci i młodzieży, ograniczenie liczby uczniów z problemami psychologicznymi	Liczba udzielonych porad liczba specjalistów	

3.2.3.	Likwidacja barier architektonicznych w placówkach oświatowych	Gmina, Szkoły	Szkoły	Budżet gminy, PFRON, dotacje i inne	Wyrównanie szans edukacyjnych dla niepełnosprawnych	Liczba zrealizowanych projektów	
3.2.4.	Realizacja programów stypendialnych dla dzieci i młodzieży	Gmina, Szkoła	Gmina, Szkoły	Budżet gminy, budżet państwa, środki pomocowe UE i inne	wyrównanie dostępu do edukacji, poprawa sytuacji finansowej	Liczba świadczeń, liczba osób	
3.2.5.	Pomoc materialna oraz dożywianie dzieci w szkołach dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej	GOPS, Szkoła	Gmina, GOPS, Szkoły	Budżet gminy, budżet państwa, dotacje, darowizny i inne	Każde potrzebujące dziecko otrzyma ciepły posiłek w szkole, wyrównanie dostępu do edukacji	Liczba świadczeń, liczba rodzin korzystających z pomocy	

3.3. Źródła finansowania

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Przewidywanymi źródłami finansowania działań wynikających z założeń strategii będą:

- środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy, w zakresie pomocy społecznej oraz innych obszarach ujętych w strategii,
- środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową,
- środki własne podmiotów zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych,
- środki pozyskane w ramach innych programów z Unii Europejskiej,
- sponsorzy

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zależeć będzie od różnych czynników, między innymi od sytuacji finansowej gminy, środków otrzymanych z budżetu państwa, rządowych programów naprawczych a także od zaangażowania władz lokalnych i aktywności samych mieszkańców.

Rozdział IV

Zarządzanie realizacją strategii

4.1. Określenie osób odpowiedzialnych za koordynację realizacji strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko zawiera zadania, które są wyzwaniem dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych i niepublicznych działających w gminie na polu polityki społecznej. Wdrożenie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji, środowisk wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Dlatego też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze będzie zależała od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Odpowiedzialnym za jej wdrażanie i realizację będzie Sekretarz Urzędu Gminy w Kluczewsku. Wdrażanie odbywać się będzie przy aktywnym udziale podmiotów samorządowych, pozarządowych, ale przede wszystkim samej społeczności, która najlepiej wie jakie są jej potrzeby i w jaki sposób je najlepiej zaspokoić.

4.2. Wskazanie sposobów i częstotliwości dokonywania oceny realizacji strategii.

Głównym źródłem informacji o realizacji projektu (strategii) jest monitoring. Monitoring pozwala na śledzenie i ostrzeżenie jak kształtują się aktualnie postępy w realizacji strategii, czy zakładane rezultaty są osiągnane zgodnie z harmonogramem. Ponadto służy on ocenie czy konieczne są zamiany w strategii oraz umożliwia ich dokonywanie tam gdzie jest to wskazane. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko jest dokumentem, który określa cele i działania gminy w zakresie problematyki społecznej do roku 2020 , wymagającym okresowej aktualizacji uwzględniającej zmiany zachodzące w otoczeniu, jak i w samym społeczeństwie. Jej długotrwały charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego monitorowania zmian prawnych, gospodarczych, społecznych i uwzględniania ich w strategii.

Obowiązek monitorowania realizacji strategii posiada Urząd Gminy. Monitoring wybranych lub wszystkich działań powinien być dokonywany zawsze w sytuacji wprowadzania

nowych zadań do strategii oraz w każdym przypadku dokonywania aktualizacji strategii.

4.3. Wskazanie osób i sposobów dokonywania zmian strategii

Aktualizacji strategii będzie dokonywana w zależności od zmieniających się warunków i wymogów. Aktualizacji będzie dokonywał powołany przez Wójta Gminy Kluczewsko Zespół Zadaniowy do spraw wdrażania, realizacji i monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko.

Współpracować z zespołem będą lokalni liderzy i społeczność gminy, którzy wyrażą chęć udziału w warsztatach dotyczących wypracowania aktualizacji strategii.

Prace nad aktualizacją Strategii będą poprzedzone zebraniem opinii od społeczności gminy na temat skali problemów społecznych, deficytów i zadowolenia z podjętych działań w sferze polityki społecznej oraz wszystkich niezbędnych danych dotyczących sytuacji społecznej gminy. Następnie na warsztatach ze społecznością na podstawie zebranych materiałów i wyników monitoringu Strategii zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji oraz dokonana zostanie weryfikacja i hierarchizacja poszczególnych celów i zadań realizacyjnych.

Spis tabel

- Tabela 1. Liczba ludności wg wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego.*
- Tabela 2. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Kluczewsko.*
- Tabela 3. Rodziny objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku*
- Tabela 4. Wydatkowane środki na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej i innych programów rządowych.*
- Tabela 5. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej osobom dotkniętym ubóstwem.*
- Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Kluczewsko.*
- Tabela 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku z powodu bezrobocia.*
- Tabela 8. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku z uwagi na długotrwałą chorobę.*
- Tabela 9. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku z uwagi na niepełnosprawność.*
- Tabela 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa.*
- Tabela 11. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku, u których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.*
- Tabela 12. Osoby uzależnione od alkoholu objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczewsku.*
- Tabela 13. Formy pomocy i wysokość wydatkowanych środków.*
- Tabela 14. Zakres świadczonej pomocy w formie świadczeń rodzinnych.*
- Tabela 15. Cele szczegółowe (kierunki działań, zadania strategiczne).*